

Prothematica in librum psalmorum.

Liber hymnorū vel soliloquiorū prophēte de christo incipit.

Augustus. Liber iste intitulatur apud hebreos liber hymnorū ac ratione quia hymnus est. ubi habentur verba et laus cum cantico: quod in psalmis inuenitur. Intitulatur etiam secundum quoddam liber soliloquiorū quod ideo videtur fieri quia illud quod aliquis secum rimatur: et a nullo dicit nisi a veritate sibi interius presidente: soliloquium dicitur. verbi gratia: quemadmodū beatus augustinus secum de natura animi et de natura dei invenit: eodem modo post dicti propheta secum investigasse de incarnatione filii dei: et de reparatione humani generis.

Rex dauid et propheta cū prospere regnaret volens cultum dei magnificare: cum arcabz a philistis redditā longo tempore post incertis sedibus vagantem tandem in iherusalem reduceret: nudus cum cythara precedebat sed et quatuor milia virorū elegerat: qui nō solum voces: sed etiam instrumentis musicis psalmos canerent: qui bus preposuit quatuor: asaph: idithū: eman: ethan: vñ si lios chore: qui a patris scelere vel sacrilegio degenerantes (quem ignis consumperat) in cultu dei deuotissimi p̄sternent.

Crie. Psalterium est quoddam musicum instrumentum in modum telthe littere compositū: et ab eo musico instrumento per quod modulatum fuit presens opus non mei sibi sumptis.

Psalterium apud hebreos vocatur nablath: apud grecos psalterium: apud latinos vero organum.

Multi dicunt dauid non fecisse omnes psalmos: eo quod quidam ex ipsis intitulantur in personis aliorū. Sed ut dicit beatus hiero: non sunt audiendi in hoc. Nā dauid composuit omnes psalmos modis etiam apposuit: in quo multos auxiliatores habuit: quibus præfecit: iiii: videlicet eman: ethan: asaph: et idithū. Divino consilio hoc fuit factū: ut psalmi intitularētur in psonis aliorum: vel propter interpretationem nominum tantū: vel propter negocium: vel propter vtruncq;. Propter interpretationem nominis tantum: ut in persona idithū.

Propter negocium: ut in persona aggei et zacharie.

Propter vtruncq;: ut in persona salomonis.

Idithū: asaph: filij chore: et ceteri huiusmodi non fuerunt autores psalmorum: sed præpositi artificibus: quod psalmos personabant tribus modis: vel humana voce: vel musicis instrumentis: vel communiter vtruncq; modo. Et hoc dupliciter: vel post vocem instrumento: vel post instrumentum: voce: unde nomina illorum: ut honorem ministerio sumerent: tunc inseruntur: maxime p significatione rerum. Psalmus vero est instrumenti sonus.

Canticum humane vocis cantus in laudem dei.

Psalmi cantici: cum post instrumentum vox.

Psalmi cantici: cum post vocem instrumentum.

Clas. Solet queri cur p̄ alijs scriptis psalmi in ecclesia legantur: quod ideo est: quia antiquitus apud hebreos mos ille in templo dei erat. Vel quod psalmi plus mysteriorum q̄ceterae scripture continent: et breuiter multa dicunt: in quibus omnis lex et propheta et euangelium ostendit.

Clas. Prophetia est inspiratio vel revelatio diuina que eventus rerum vel per facta: vel per dicta immobili veritate pronuntiat: unde prophetia visio: prophetia videntis. Multis autem modis hec gratia data est: ut per operationes hominum: ut fuit area noe: et sacrificium abrae: et transitus maris rubri. Vel per nativitates: ut esau et iacob qui futura significabant. Vel per locutes angelos: sicut locuti sunt abrae: lotus: et alijs. Vel p visiones: sicut ysiae et ezechiel: et ceteris. Vel per somnia: sicut salomonis ioseph et danieli. Vel p nubem et vocem de celo: ut moysi. Vel adhuc alijs modis. Nam autem nullo horum: sed celesti aspiratione int̄ edocitus spiritu in eo loquente completus est: ut in libro regum: directus est spiritus domini in dauid: et dominus.

si dauid in spiritu vocat eum dominum: quomodo filius eius est. Spiritus autem sanctus sic datus est prophetis ut aliquando pro peccatis recederet: et placatus rediret. Et sicut ait petrus: non voluntate humana allata ē aliquid quando prophetia: sed spiritus sancto inspirati locuti sunt sancti homines dei. Non sunt autem illi a munere prophetice alieni: quibus data est facultas intelligendi vel interpretandi scripturas.

Chieron. Multa genera sunt christi: nā Patriarche dicti sunt christi: ut nolite tagere christos meos. In parabolis dicuntur christi omnes qui de egypto egressi sunt. Charsma in exodo fit: unde sacerdotes vinci. Est aliud vnguentum quo reges inunguntur: sed hoc diobus modis: quia si dauid est et salomon: i fortis manu et pacificus: vngitur cornu. Si hieus et azael lenticula: quod est vas fictile. H̄z cyrus rex persarū et medorum qui israel relaxavit: christus est secundum illud: h̄c dicit dominus christo meo cyro: q̄ nō sinunt sequentia de salvatore ac cipi: ut quidam putant. Est vnguentum propheticum quod precipit helie ut vngat helissem in prophetam. Sup omnia est vnguentum spirituale: quod dicitur oleum exultationis: quo christus ē p̄ participib: qui habet chrisma baptismi: quod si perdat quis non desperet: quia de reparando christmate scribitur in leuitico: q̄ cum lepra alicuius fuerit inunctata: mittat ei sacerdos oleum in manu sinistra: et cetera quae ibi dicuntur: et ipse vocetur christus dei: hoc autem restat q̄ idē homo frequenter vngit: ne sit occasio ruine negligentia. Sufficit enim leproso ut post primum vnguentum perditum vngatur secundo: s̄ ille sepe vngitur: qui semper proficit: et de oleo leprosi venit ad vnguentum populi: inde ad sacerdotale: de quo ad chrisma pontificis: a pontifice ad regem: a rege ad patriarchas: a patriarchis ad christum.

Cas. Sicut prophetia fit diversis modis: ita et diversis temporibus. Est igitur alia de presenti: ut elizabeth: unde mibi hoc ut veniat mater domini z. De preterito ut moyses. In principio e-d-e-t. De futuro: ut ecce h̄go concipiet z.

CItem prophetia alia est secundum presentiam dei quam necesse est omnibus modis impleri: ut ecce virgo concipiet z. Alia secundum communionem: ut quadraginta dies et niniue subiuretur.

Constatum igitur quod prophetia aliquando loquitur indiscreta de futuris quasi de presentibus. Aliquando p̄teritis. Aliquando etiam proprie de futuris: quod ideo fit: quoniam omnia dictante spiritu sancto dicit: cui sunt omnia nota sine p̄terita sive futura tanq̄ presentia.

Cremig. Liber iste ex centumquinquaginta psalmis non sine altioris mysterij ratione consistit. Hic enim numerus mysterij celeberrimus. Constat enim ex octogenario et septuagenario quibus ex octenario et septenario principium et significatio est. Octonarius enim octauam resurrectionis significat: quia cum sex sint etates viuentium: septima morientium: octaua resurgentium erit. Per septenarium vero huius vite tempus significatur quod septem dierum repetitione agitur. Recte ergo tali psalmorum numero liber iste compositus est: quia sic in huius vite septenario operari ac vivere nos doceat: ut in octaua resurrectionis stolam glorie consequamur. Vel ideo quod per octonarium nouum testamentum significatur. Octo enim patres noni testamenti deserviunt: obseruantes die octauam resurrectionis christi: id est: dominicā octauas sanctorum: expectantes octauam resurrectionis mortuorum. Per septenarium vero vetus testamentum: quia hebdomadi: id est: septenario patres veteris testamenti servierunt obseruantes septimum diem: septuaginta septima annum: septimum annum: et quinquagesimum qui septenis annorum hebdomadibus teritur: id est: jubileum. Unde salomon da partes septem necnon et octo. Bene igitur hoc numero psalmorum liber hic editus ē: cuius pres virtus: q̄ testamenti doctrinam et mandata continent.

Aug. Item p̄ tres quinquagena triplex fit psalmorum distinctio: propter tres status christianorum religionis

Psalms.

Significandos. **P**rimus penitentie in qua et prima psalmonum quinquegna terminatur scilicet miserere mei deo. Secundus iusticie in qua et secunda quinquagena misericordiam et indicium cantabo tibi. Tercius statutum iustitiae eternae in cuius laudem tercua quinquagena finitur scilicet omnis spiritus laudet dominum.

Aug. Unus est liber psalmodorum non quicq; ut in actib; apostolorum legit. sicut scriptum est in libro psalmodorum hiero. tamē dicit qnq; lib; os id ē. quin q; distinctōes q; fiunt per fiat fiat.

Ordo psalmodorum ab ordine historie discordat. q; ante peccatum danid cum uxore viri. et de penitentia cecinit misere mei deo q; filius eius enim p; fecerit et cecinerit domine quid mulle. sed ab esdra propheta in scriptu diuino ita ordinati creduntur.

Materia est integrum christi sponsus et sponsas.

Intentio homines in adam deformatos christo nouo homini conformare.

Modus tractandi. Quādōq; agit deo scdm q; caput ē. Aliq; scdm corpus. Aliq; scdm vñq;. Scdm caput tricipiter. quia vel scdm diuinitate. vt tecum principiū zc. Aliq; scdm humanitatem. vt ego dormiū zc. Aliquam deo transumptōem vt quanto vñt voce mēbroz sicut ibi longe a salute mea zc. Item de ecclia tribus modis. Aliq; scdm perfectos. Aliq; scdm malos qui sunt in ecclia corpore nō mente. numero nō merito. nomine nō numine.

Psalmodum iste primū iō videt carere titlo: q; te cōmēdatōe xpī p̄cipiat loquitur ad quem oēs alij psalmi pertinent: qui loquuntur vel de passione vel de resurrectione. vel de mēbris ipsius. quare videt esse quasi titulus aliorū. vel secundū hieroni. ne titulus p̄scriptus libri caput et initium videret vel quia iste psalmus est quasi plogus et titulus sequenti operis. vel quia esdras nō fuit auctor tituli ponere. videns in sequenti dñi in persona xpī hunc psalmuz caput libri appellasse.

Hiero. In hoc psalmo loquitur prophetā cōsiderans destructionē generis humani q; cōtigit p; adam. et ex opōsito p̄uidens prophetico spū repatōem p; xpī futurā. et vt cōtraria cōtrariis cōrrent: vult eum omnino reddere oppositū et dissimilē priori adā. q; sicut ille destruxit se et humānū genus p; supbia et inobedientiā. eodē modo xp̄us p; humile obediens tū suā redixit quod destructū fuerat culpa primi peccatis ad vitam. et pro hac cōsideratōe. prumpit in laude illius dices. beatū vir zc. In hoc primo versu notā tres mortes amē. p; tres mortuos a xpī refūscitatos designat. p; filiā archisynagogi refūscitatā i domo p̄fis: designat illa mors. quā p; delectatōem et consensum patimur tantū in interiori. Per filium videtur extra portā refūscitatu exprimitur illa mors quam patitur homo. dñi dicitur in operatione per prauā delectatōem et cōsensem. Per lazari iam factē et quadriguarū designat illa que pcedit ex cōsuetudine prauā opōtis: quia p̄bem nos alijs exemplū peccandi: et corripim⁹ alios sicut aer corripit fætore cadaveris. Rogātib; discipulis dominū vt quartū lūsciret mortuū. dixisse fertur. dimittite mortuos s. m. s. hi sunt impenitentes et in p̄cās sepulti.

Beatus vir qui non

t s A deo in regionē dissimilitudinis quis impī hoc molitur. quod laudabilius. Cogitatione s consensu. s postus. s vt adā qui p̄rori confessus a dyabolo deceptus. Tabiūt in consilio impiorum. et in s In mūdo. s In praes opatione que est via ad mortē. s Quia natus inter peccatores sed nō tenet eū illecebra seculi. i noluit terrenū regnū. s Operē. Tria. i peccatorum non stetit: et s Pestilētia ē morbus qui fere oēs inuidit et amore dñndi vir caret aliquis. vel cath. p̄ principia doctrina que vt cancer serpit s docendo. s Consuetudine. in cathedra. pestilētis faciet prosperabuntur. Sed i nichil horū poterunt assequi. s Cas. immobiles firmitas ex repetitione. s Cedūt suggestionibus: q; sunt sine humore gratie dei.

T Non sic impiū non sic: sed tan-

s Qui prius conglutinatus in adā ante pec-

catū oleo manāte a capite christo. nūc autem are-

factus est. s Ad similitudinem. s. i. Dugibia

qua inflat et petit alta.

S puluis quez projicit ventus a-

s Quia vēnus puer. bene dicit eis tolli quod

supbi ambiuit: i. vt iudicet. quod planus repeat-

neg p̄c. in cō. zc. s Non resurgunt in fide a-

peccatis facie terre. s Ideo non resurgunt

Primus

Propheta humani generis repatōem p; xpī futurā cōsiderans. hic q; ad cōsolatōem spū edocet. quasi viā qua liberari possit pponit.

Primū psalmū biptit de beato viro. et de ultōib; iniquoz. Statim p; beatitudinē blādit p; ultōne iniquos tret aduersis. ibi. Nō sicut ip̄z zc.

Beatus vir. Aug. Hic oñdit immissis ab omni p̄cō.

Abūt ste. se. Aug. Ondo. abiūt adā cū a deo recessit. Stetit: cū dese-

cat p̄ p̄cō. Sedit: cū i lugubria p̄fumata redire n̄ potuit. n̄ p̄stū liberat?

q; nil horū habuit.

Aug. abiūt adā cū

p̄suāsionē dyaboli cō

sensit. Stetit: dñ po-

mū comedit. Sedit

dñ se excusat. mu-

lier quā dñstī michi

me seduxit. Ad simili-

tdinē exultātū q; dñ

sunt in via facili? re-

vocant. dñ iaz stant:

difficili? dñm diffi-

cillime. dñ ibi magi-

stri. i dñ effici sunt.

Remigi. Rec-

eat cogitatoe. acti. et

rbis deendo.

Cas. Impius in

deo. peccator in se. pe-

stilens in pxmū.

In cathedra.

Dñs exēpli p̄cādi.

Cas. Iuris re-

gum. tribunal iudicū

cathedra proprie do-

ctorum.

Cas. q; si ita aiat.

Cos q; cecidistis p

pmū adā. p̄formamī

huc scđo: q; bñs p̄

mo stratiū.

In lege.

Aug. **C**as. Hic ple-

nus omni bono in se.

Aug. Nō ēlans

p̄fecta fugere vitupā

da: n̄ sequātur lau-

dāda.

Cono ordine cre-

uerūt in primo remouentur a secundo.

In lege. Qui ē in lege scdm legē agit. qui sub lege scdm legē agit.

Ille liber. ille feru. **A**ug. **A**mbro. Aliud ē lex q; scribit feruēt. aliud q; mente cōspicit ab eo qui nō in dīget litteris.

Volūtas. **C**as. Ut nō sit tediū laboris. nec ociosā. s meditabit sp

Volūtas sensus ē sub lege. Ratōis in lege. Diuinitatis supra lege.

Eter erit. **C**as. Hic virilis nobis dñs fructū vñt. et folia. et obumbrās.

Beatus vir. **S**ed in lege. **E**ter erit. Plena diffinitio beati viri.

Hec omnia nō omni beato viro. s soli christo cōveniūt.

Tanquā. **C**as. Secundū similitudinē ligni vñt qd est in padiso.

vnde otediens homo comedet.

Lignū. In padiso ē lignū vñt. lignū ad vitā. Et lignū scientię bo-

ni et mali.

Aquarū. **A**ug. Aquz spūssancē scdm illud q; crediderit in me flu-

mina de vñtre. s flēt aquz vñre et ē p̄tra estus vicō. **C**as. Vel per

aquā sapientia dei. qua reficit iterior hō. vt sitis aq. **A**ug. Vel morta-

legē. vt iobes. aq multe populi mlti. q; restituit in morte. vt aq in mare.

Dabit. **A**ug. Dare p̄tēt ad ratōnalem sensū. et ad offerēt volūtate.

Et folia. **A**ug. Sicut folia fructū tegunt. ita verba dñi promissiones

sus custodiunt.

Et omnia. **A**ug. quid per singula.

Non sic. **H**ic de ultōne iniquoz aduersis terret. horū formido gratio-

ra facit premissa.

A facie terre. **A**ug. Stabilitatis eternae. quia vt hēc trā nutrit et

continet hominem ita illa interiorē.

Ideo non resurgunt. Quia p̄jicit vñtus. i. ideo quia dati sunt